

Серед представників родини *Thomisidae* — Бокоходи найбільш поширеними у нашій місцевості є види: *Misumena vitia* — павук квітковий, *Diaea dorsata* — дієя спинна, *Philodromus aureolus* — філодромус золотистий і *P. dispers* — ф. непарний. Ці види є дуже поширені в країнах Пн. Америки, Європи та на всій території колишнього СРСР.

Родина *Tetragnathidae* — Тетрогната також представлена такими видами як *Tetragnatha solandri* і *T. extensa*. Це вологолюбні види, зустрічаються вони по берегах водойм, в низинах, сітку плетуть між стеблинами злаків. Вид поширені у Європі, Малій Азії.

Представлені вище види павуків хоча і не є регіонально рідкісними чи зникаючими, однак, виходячи з ключового пункту статті, можуть претендувати на охорону і подальше вивчення їх біологічних і екологічних особливостей. Важливим і доцільним напрямом у даній галузі було б також подальше уточнення даних і поглиблене вивчення чисельностей і видового складу популяцій, а також охорона ареалів мешкання, адже є види, що на Полтавщині знаходяться на межі свого поширення [3].

Література

1. Ажеганова Н.С. Краткий определитель пауков лесной и лесостепной зоны СССР. — Л.: Наука, 1986. — 149 с.
2. Жизнь животных: В 6 т. / М.: Просвещение, 1969. — Т.3: Беспозвоночные. — 574 с.
3. Михайлов К. Поговорим о пауках // Наука и жизнь. — 1994. — №7. — С.89–104.
4. Хиллиард П. Пауки. — М.: Астрель АСТ, 2001. — 253 с.

ФОНОВІ ВИДИ ТУРУНІВ (COLEOPTERA, CALABIDAE) ОКОЛИЦЬ С. СВИРИДІВКА ЛОХВИЦЬКОГО РАЙОНУ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

*Паляниця О.В., Завгородня Л.М., Корчан Н.О.
Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г. Короленка*

Туруни — одна з найбільш чисельних родин жуків. Кількість видів світової фауни за різними оцінками коливається від 25 000 до 50 000. Кожного року описується декілька сотень нових видів турунів. На території України зареєстровано 770 видів турунів. Для Лісостепової і Степової зон України відзначено 631 вид [2]. Багато видів турунів досягають високої чисельності і відіграють помітну роль в екосистемах.

Туруни мають велике значення в екологічних дослідженнях, як зручні індикатори стану навколишнього середовища і кількості привнесених людиною забруднень. Більшість турунів — хижакі і серед них є багато корисних для людини видів, які знищують шкідників сільського і лісового господарства. Проте в цій родині є і рослиноїдні види, а деякі із них являються першочерговими шкідниками зернових культур (наприклад, *Zabrus tenebrioides*).

Село Свиридівка Лохвицького району знаходиться в Полтавській області. Для досліджуваної території характерні природно-географічні умови, типові для області в цілому. Територія дослідження належить до класу рівнинних ландшафтів області. С. Свиридівка знаходиться в лісо-

степовій зоні (Лівобережний Лісостеп України), тому типовими екосистемами є лучні, лучно-степові, лісові угруповання та агробіоценози [5].

Дослідження проводилися протягом 2005–2006 років. При дослідженні видового складу родини Carabidae були використані методи ручного збору комах і ґрунтових пасток. Це найкращі способи відлову турунів. Ґрунтові пастки ставилися по різних екотопах: у лісі, на городі, луках, сінокосі. Як фіксатор використовувалася 9%-ний розчин оцтової кислоти. При обробці зібраного матеріалу застосовувалися загальноприйняті методи камеральної обробки ентомологічного матеріалу [1]. Визначення проводилося за класичними визначниками комах [3,4].

За результатами польових ентомологічних досліджень в околицях с. Свиридівка було з'ясовано, що фоновими видами екоотопів даної території є 9 видів турунів з 5 родів (система ряду подана згідно з монографією В.Б. Різуна „Туруни Українських Карпат” [6].

Родина Carabidae

Підродина Carabinae

Надтриба Carabitae

Триба Carabini

Рід Carabus Linnaeus 1758

Підрид Carabus Linnaeus 1758

1. Carabus granulatus Linnaeus 1758.

Підрид Archicarabus Seidlitz 1887

2. Carabus nemoralis O.F. Müller 1764

Надтриба Broscitae

Триба Broscini

Рід Broscus Panzer 1813

3. Broscus cephalotes Linnaeus 1758

Надтриба Pterostichitae

Триба Pterostichini

Рід Pterostichus Bonelli 1810

Підрид Platysma Bonelli 1810

4. Pterostichus niger Schaller 1783

Підрид Melanius Bonelli 1810

5. Pterostichus antracinus Illiger 1798

Підрид Morphnosoma Lutshnik 1915

6. Pterostichus melanarius Illiger 1798

Триба Sphodrini

Рід Calathus Bonelli 1810

Підрид Dolichus Bonelli 1809

7. Calathus halensis Schaller 1783

Надтриба Harpalitae

Триба Harpalini

Підтриба Harpalina

Рід Harpalus Latreille 1802

8. Harpalus aeneus Fabricius 1775

(=affinis Schrank 1781)

Рід Pseudophonus Stephens 1828

9. Pseudophonus aeneus Stephens 1828

Подальші дослідження турунів околиць с. Свиридівка слід спрямувати в напрямку детального вивчення видового складу та екологічних особливостей представників цієї чисельної родини.

Література

1. Козлов М., Нинбург Е. Ваша коллекция. Сбор и изготовление. Пос. для учащихся. — М.: Просвещение, 1971. — 157 с
2. Кривинець О.М., Колесніков Л. О. Історія карабідологічних досліджень на Полтавщині // Матеріали Всеукраїнської науково методичної конференції "П'яті Каришинські читання". — Полтава, 1998. — 58-59 с.
3. Определитель насекомых Европейской части СССР / Под ред. Тарбинского С.П., Плавильщикова Н.Н. — М.-Л.: ОГИЗ-Сельхозгиз, 1948. — 1127 с.
4. Определитель насекомых Европейской части СССР. — В 5 т. / Под общ. ред. Г.Я. Бей-Биенко. — Т. 2. Жесткокрылые и веерокрылые. / Ред. Е.Л. Гурьева, О.Л. Крыжановский. — М.-Л.: Наука, 1965. — 668 с.
5. Полтавська область. Природа, населення, господарство / за ред. Маца К.О. — Полтава: Полтавський літератор, 1998. — 334 с.
6. Різун В.Б. Туруни Українських Карпат. — Львів, 2003. — 207 с.

ВИДОВИЙ СКЛАД ПРЯМОКРИЛИХ ОКОЛИЦЬ МІСТА ПОЛТАВИ

Паляниця О.В., Касала Р.О.

*Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г. Короленка
Гімназія №32 м. Полтави*

Прямокрилі (Orthoptera) — це один із рядів комах з неповним метаморфозом, який включає, на думку різних авторів, 7–8 родин, з яких на території Східної Європи найбільш поширені чотири — саранові (Acrididae), коникові (Tettigoniidae), цвіркунові (Gryllidae) і медведкові (Gryllotalpidae) [1].

Значення прямокрилих у природі і житті людини досить велике. Багато з них є шкідниками сільськогосподарських культур та лісових насаджень, зокрема прус, або сарана італійська, коник зелений, цвіркун степовий, капустянка звичайна. Прямокрилі є важливою ланкою в ланцюгах живлення — вони є кормом для багатьох птахів, плазунів, земноводних. Деякі види прямокрилих є хижаками і знищують інших шкідливих комах та їх личинок. Деякі прямокрилі є рідкісними і охороняються на території України. До Червоної книги України включено 6 видів прямокрилих, а дибка степова занесена до Європейського червоного списку [7].

Під час опрацювання літературних джерел та архівних матеріалів відділу природи Полтавського краєзнавчого музею відомостей про практичні дослідження видового складу прямокрилих околиць м. Полтави виявлено дуже мало. Про конкретні дослідження цієї групи комах взагалі нічого не відомо. Цінними є результати досліджень Г.М. Немировської ентомофауни заплави річки Ворскла, де серед інших комах досить істотне місце відведене прямокрилим.

Проте околиці міста Полтави багаті на різноманітні ландшафти, які є сприятливими для існування прямокрилих у природних умовах. Це і суходільні луки, і заплавні луки річок Ворскли і Коломака, і лісові галявини соснового лісу урочища Триби та ін. Тому необхідним є вивчення не тільки прямокрилих — шкідників сільськогосподарських культур, а й